СТРУЧНО УПУТСТВО ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ И РЕАЛИЗАЦИЈУ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ У ШКОЛСКОЈ 2021/2022. ГОДИНИ

1. Предмет и примена Стручног упутства

Стручним упутством о организацији и реализацији образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2021/2022. години (у даљем тексту: Стручно упутство), **ближе се уређују начин планирања, организовања и остваривања образовно-васпитног рада основне школе.**

Образовно-васпитни рад у школској 2021/2022. години организоваће се према моделима образовно-васпитног рада у зависности од актуелне епидемиолошке ситуације, као и актуелних препорука и мера надлежних институција, тела и органа, ради обезбеђивања заштите здравља ученика и запослених, спречавања ширења инфекције и заразних болести, као и остваривања права ученика на образовање.

Стручно упутство је намењено основним школама, ученицима, родитељима, односно другим законским заступницима ученика (у даљем тексту: родитељи), просветним саветницима и осталим запосленим у Министарству просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту: Министарство).

2. Правни оквир

У циљу примене Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 коју је донела Влада Републике Србије и ради обезбеђивања континуитета квалитетног образовања за све ученике, Министарство као надлежни државни орган за образовање и васпитање је припремило Стручно упутство.

Стручним упутством ближе се уређују начин планирања, организовања и остваривања образовно-васпитног рада основне школе у складу са Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 10/19 и 6/20, Законом о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 - др. закон и 10/19) и у складу са прописима којима се уређује план и програм наставе и учења, односно наставни план и програм у основном образовању и васпитању, Правилником о посебном програму образовања и васпитања, као и другим прописима којима се ближе уређују специфични аспекти рада основне школе.

3. Образовно-васпитни рад у школској 2021/2022. години

Образовно-васпитни рад у школској 2021/2022. години планира се кроз организацију рада према следећим моделима:

- **Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад – I модел**
- **Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад и наставом на даљину у организацији школе – II модел**
- **Настава на даљину у организацији школе – III модел**

Одлука о моделу организације наставе доноси се на основу сагледавања карактеристика и ширења епидемије и обухвата вакцинацијом, према процени територијално надлежног института/завода за јавно здравље, на нивоу града/општине и могућности школе да примени прописане превентивне мере, према процени руководства школа у сарадњи са надлежном школском управом.

Модел организације образовно-васпитног рада утврђује се на основу *Индикатора и граничних вредности за процену ризика од преношења SARS-CoV-2 вируса у популацији* **(Прилог 1.)** које је припремио Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут" (у даљем тексту: Институт).

Почетак школске године 2021/2022. године уређује се према моделима које је утврдио Тим за праћење и координисање примене превентивних мера у раду школа (у даљем тексту: Тим за школе), који формира Институт, а који чине представници Министарства, Министарства здравља и Института.

Свака наредна промена огранизације рада врши се на основу одлуке Тима за школе.

Са *Мерама спречавања уношења и преношења COVID 19 у школама* (саставни део Прилога 1), које је донео Институт **потребно је да се упознају сви запослени у школи**. Одговорност директора и запослених је да обезбеде доследну примену свих наведених мера. Уколико постоје објективне препреке за примену наведених мера директор је у обавези да без одлагања о томе обавести надлежни општински, односно градски штаб за ванредне ситуације, као и надлежну школску управу. Наведене информације достављају се званично, у писаном облику са потписом директора школе.

Општински, односно градски штаб за ванредне ситуације свој предлог одлуке о промени модела организације образовно-васпитног рада доставља сваког уторка надлежној школској управи, која исти прослеђује Тиму за школе. Предлог новог модела организације образовно-васпитног рада надлежна школска управа доставља Тиму за школе средом до краја радног времена. Тим за школе четвртком до краја радног времена даје мишљење на достављене предлоге.

Тим за школе даје сагласност на предлог одлуке за сваку локалну самоуправу појединачно и доставља мишљење школској управи петком до 10 часова, која без одлагања даље прослеђује мишљење општинском, односно градском штабу за ванредне ситуације и школама.

Школа о промени модела организације обавештава ученике, родитеље, односно друге законске заступнике ученика и запослене петком најкасније до 12 часова.

Када је реч о почетку школске године у складу са Календаром образовно-васпитног рада основне школе (01.09.2021. године), школе ће надлежној школској управи доставити до 30. августа 2021. године на сагласност:

- информацију о припремљености за рад у погледу здравствено-хигијенских услова (дезинфиковање просторија, организација простора за рад и учење, исхрану ученика уз примену мера заштите, обезбеђеност средстава за хигијену и дезинфекцију руку и просторија...);
- оперативни план који садржи модел по којем школа започиње рад, са податком о организацији наставе у издвојеним одељењима уколико постоје у школи;
- распоред планираних часова по разредима,
- податак о изабраној платформи за рад на даљину,

- додатне наставне и ваннаставне активности којима се обезбеђује да сви ученици буду укључени у учење и рад, посебно у условима наставе на даљину (ако се у школи примењује модел II или модел III)

- и друге специфичне информације од значаја за почетак школске године које утичу на квалитет остваривања образовно-васпитног рада и организацију рада школе у целини.

Уколико дође до промена услова у школи и у оперативном плану, школа, без одлагања, о промени обавештава надлежну школску управу.

Школа врши временску расподелу почетка часова и организације рада на недељном и месечном нивоу, на начин који омогућава оптимално остваривање образовних и васпитних циљева и годишњег плана рада школе.

Директор, са посебном пажњом, организује дежурства у школском објекту током радног дана (у ходницима, дворишту, на уласку у школу), а у циљу подизања епидемиолошке и сваке друге безбедности ученика и запослених. Током септембра 2021. године, а посебно прве наставне недеље школске 2021/2022. године, у оквиру редовне наставе и других облика непосредног рада са ученицима, потребно је предвидети информативно-саветодавни рад на тему пандемије и заштите од уношења и преношења COVID-19 и поштовању усвојених правила понашања који обезбеђују епидемиолошку безбедност.

3.1. Модели организације образовно-васпитног рада

3.1.1. Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад – I модел

Школска 2021/2022. година у складу са Календаром образовно-васпитног рада основне школе почиње 01.09.2021. године. Образовно-васпитни рад организује се непосредно у простору школе. У складу са тим за све ученике првог и другог циклуса обавезна настава, као и остали облици образовно-васпитног рада организују се према усвојеном распореду часова, за све ученике у одељењу истовремено. Час наставе траје 45 минута. Потребно је организовати наставу тако да свако одељење (група) има своју учионицу, односно да током малих одмора нема промене учионице/кабинета, осим када је то неопходно због специфичности наставних предмета и коришћења одређене опреме и наставних средстава.

Веома је важно, а ради обезбеђивања заштите здравља ученика и запослених, као и остваривања права ученика на образовање, да се школа приликом организације и реализације наставе у потпуности придржава актуелних препорука и мера надлежних институција и органа, као и да спроводи мере стратегије ублажавање ризика.

3.1.2. Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад и наставом на даљину у организацији школе – II модел

Основна школа на основу годишњег плана рада, школског програма и оперативних планова наставника (месечни, тематски) организује и реализује образовно-васпитни рад.

Час наставе траје 45 минута за часове обавезне наставе, као и за остале облике образовно-васпитног рада, који се сви организују према усвојеном распореду часова.

Основна школа у школској 2021/2022. години користи један систем учења наставе на даљину који је користила и у школској 2020/2021. години и који се показао ефикасним, посебно водећи рачуна о ученицима који не располажу потребним материјалним ресурсима, као и начину пружања додатне подршке за ученике којима је то потребно. У изузетним случајевима школа може да промени прошлогодишњи систем учења наставе на даљину и о томе, уз образложење, обавештава надлежну школску управу до 30. августа 2021. године.

За ученике првог циклуса, од првог до четвртог разреда, као и за ученике петог и шестог разреда, настава се организује свакодневно у школи кроз непосредан образовно-васпитни рад. Непосредни рад у оквиру II модела реализује се према усвојеном распореду часова, за све ученике у одељењу истовремено.

За ученике седмог и осмог разреда настава се организује комбиновањем непосредне наставе и наставе на даљину **кроз комбиновани модел.**

Комбиновани модел

Други циклус

- ученици **седмог и осмог разреда**, имају организовану наставу непосредно у школи и путем наставе на даљину;
- изузетно за **ученике петог и шестог разреда**, може да се организује комбиновани модел наставе, када се град/општина налази у **„црвеној зони“**, тј. уколико је на основу датих индикатора процењен већи, односно највећи степен ризика од преношења вируса, а на основу одлуке Тима за школе.
- у току остваривања образовно-васпитног рада, уколико је број ученика у одељењу већи од 16, одељење се дели у две групе (школа бира најоптималнији критеријум за поделу на групе);
- непосредан образовно-васпитни рад у школи прва група одељења остварује понедељком, средом и петком, док друга група у тим данима остварује наставу путем учења на даљину;
- непосредан образовно-васпитни рад у школи друга група одељења остварује уторком и четвртком, док прва група у тим данима остварује наставу путем учења на даљину;
- групе и начин остваривања образовно-васпитног рада смењују се на недељном нивоу;
- уколико је број ученика у одељењу 16 и мањи, одељење се не дели на групе, већ се настава реализује за све ученике истовремено;
- уколико услови дозвољавају треба тежити ка томе да, када ученици немају непосредан образовно-васпитни рад у школи, прате часове наставе у реалном времену преко изабраног система за управљање учењем (платформе за учење) или путем других електронских канала комуникације и програма;
- у циљу подсећања и утврђивања обрађених садржаја, наставник реализоване и снимљене часове путем изабраног система за управљање учењем, ставља на

платформу за учење и чини их доступним ученицима. На тај начин наставник ствара интерну базу часова;

- приликом припремања за непосредну наставу у школи, наставници треба да израђују припреме за наставне јединице у дигиталном облику како би се оне могле користити и у моделу учења на даљину (питања, задаци, материјали за учење и вежбање и друго);
- ученици једне групе, када имају наставу у школи имају све часове по распореду;
- оцењивање ученика по овом моделу наставе се реализује када су ученици у школи, уважавајући све принципе оцењивања;
- препоручује се школама да стручна већа наставника заједнички припремају и деле наставне садржаје;
- у реализацију појединих часова, уколико постоји потреба, могу се укључити и стручни сарадници;
- подршка настави и учењу на даљину обезбеђена је путем снимљених часова који су доступни за коришћење на порталу Министарства за онлајн наставу као и РТС Планети.

Изузетно, настава за ученике првог циклуса, може да се организује кроз комбиновани модел наставе, односно када се град/општина налази у **„црвеној зони“**, тј. уколико је на основу датих индикатора процењен већи, односно највећи степен ризика од преношења вируса, а на основу одлуке Тима за школе.

Када се град/општина налази у „црвеној зони“, у том случају настава за ученике првог циклуса се организује на следећи начин:

Први циклус

- **за ученике првог циклуса**, од I-IV разреда, настава се организује свакодневно у школи кроз непосредан образовно-васпитни рад;
- у току остваривања образовно-васпитног рада, уколико је број ученика у одељењу већи од 16, одељење се дели у две групе (школа бира најоптималнији критеријум за поделу на групе), у овом случају час траје 30 минута;
- уколико је број ученика у одељењу 16 и мањи, одељење се не дели на групе, већ се настава реализује за све ученике истовремено, у овом случају час траје 45 минута;
- групе долазе у два дефинисана термина (на пример од 8 часова и од 10.45 или 11.15 часова у зависности од дужине часа);
- препоручује се флексибилан или клизни распоред звоњења, чиме би се постигло и различито време када су ученици на одмору и смањује се истовремени боравак ученика у просторијама предвиђеним за комуникацију (холови, ходници, тоалети и слично);
- уколико се одељење дели на групе, ученици једне групе имају до 4 часа дневно;
- између термина у којима групе имају часове планирана је пауза за чишћење и дезинфекцију учионица, у трајању од 20 минута;
- сви часови обавезних предмета реализују се непосредно у школи и то у учионици и на отвореном простору (у дворишту), када је год могуће, по утврђеном распореду;

- изборни програми/предмети и други облици образовног-васпитног рада реализују се или непосредно у школи или путем наставе на даљину у складу са просторним и техничким могућностима школе;
- у реализацију појединих часова за ученике трећег и четвртог разреда могу се укључити стручни сарадници и предметни наставници уколико постоји потреба (ликовна култура, музичка култура и физичко и здравствено васпитање);

У случају преласка на овај модел школа је дужна да сачини оперативни план и исти достави надлежној школској управи.

Приликом припреме и остваривања оперативног плана по којем се реализује настава, школа се стара да се за ученике који образовно-васпитни рад прате путем наставе на даљину, по правилу или у највећој мери реализује *у реалном времену*.

3.1.3. Настава на даљину у школи – III модел

Основна школа на основу годишњег плана, школског програма и оперативних планова наставника (месечни, тематски) организује и реализује образовно-васпитни рад путем наставе на даљину.

Час наставе траје 45 минута и путем наставе на даљину реализују се сви обавезни предмети и изборни програми/предмети. Основна школа у школској 2021/2022. години користи систем учења који је користила и у школској 2020/2021. години и који се показао ефикасним, посебно водећи рачуна о ученицима који не располажу потребним материјалним ресурсима, као и начину пружања додатне подршке за ученике којима је то потребно.

У случају преласка на овај модел дужна да сачини оперативни план и исти достави надлежној школској управи.

Приликом припреме и остваривања оперативног плана по којем се реализује настава на даљину, школа се стара да се образовно-васпитни рад, по правилу или у највећој мери реализује *у реалном времену*.

Приликом одабира платформе за учење потребно је водити рачуна о каракеристикама платформе, у погледу доступности, односно времена коришћења, језика, оперативног система, употребе алата, простора за складиштење података и друго.

Систем за управљање учењем јесте специјализовани софтвер који се користи за планирање и реализацију наставног процеса у онлајн окружењу, у коме је обезбеђена интеракција свих актера, као и услови за процену ученичких постигнућа.

Процес планирања наставе у оквиру система за управљање учењем, између осталог подразумева креирање дигиталних наставних садржаја, додавање отворених образовних ресурса, осмишљавање активности учења (задаци, радионице, форуми) које предвиђају пружање повратне информације и подстицање вршњачког учења. Ови специјализовани софтвери могу да обезбеде формативну и сумативну процену ученичких постигнућа уколико су епидемиолошке мере такве да се непосредна настава не препоручује ни у најмањим групама.

4. Часови наставе – РТС Планета

Снимљени и емитовани часови наставе у школској 2020/2021. години, а који су измењени и допуњени у складу са изменама програма наставе и учења за четврти и осми разред основне школе, чине базу примера добре праксе, која је доступна на РТС Планети.

Наведени часови су подршка у реализацији образовно-васпитног рада школе и наставници и ученици могу их користити у непосредној и настави на даљину, као и за самостални рад, према сопственој процени.

Напомињемо да часови на РТС Планети не треба да буду кључни и једини извор учења за ученике путем наставе на даљину.

5. Целодневна настава и продужени боравак

Рад у целодневној настави и продуженом боравку организује се у складу са Правилником о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка (Службени гласник РС, бр. 77/2014) и уз примену свих прописаних епидемиолошких мера заштите , са посебним нагласком на огранизацији исхране и слободног времена ученика.

6. Примена мера заштите здравља ученика и запослених у току образовно-васпитног рада школе

Школа је дужна да прати актуелну епидемиолошку ситуацију и све активности организује на начин који осигурава заштиту здравља ученика и запослених.

Институт за јавно здравље „Милан Јовановић Батут“ из Београда припремио је *Препоруке за почетак образовно-васпитног рада у школској 2021/2022. години* (у даљем тексту: Препоруке) које се примењују у школама и потребно је да се сви запослени у школи упознају са Препорукама **(Прилог 2.)**.

Ове Препоруке, садрже конкретне смернице за поступање у погледу примене пет кључних мера стратегија ублажавања ризика од трансмисије SARS-CoV-2 у школама, а то су: доследна и исправна употреба маски, одржавање физичке дистанце, хигијена руку и респираторна хигијена, чишћење и дезинфекција и тражење контаката у сарадњи са надлежним институтом/заводом за јавно здравље и друга питања и процедуре од значаја за примену мера за заштиту здравља ученика и запослених.

Осим тога, планирана је реализација припреме запослених у школама, кроз програме обука и вебинаре о примени мера заштите здравља ученика и запослених, као и о значају имунизације, а која ће се реализовати до почетка и током школске године. Припрема укључује и одговарајуће видео материјале, односно туторијале који су намењени и ученицима и запосленима.

Прилог: Као у тексту

Број: 610-00-00763/2021-07

У Београду, 13. августа 2021. године

ПРВИ ПОТПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ И МИНИСТАР

Бранко Ружић